

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 9. lokakuuta 2014
(OR. en)

11103/13
DCL 1

WTO 139
SERVICES 26
FDI 17
USA 18

TURVALLISUUSLUOKITUKSEN POISTAMINEN

Asiakirja: ST 11103/13 RESTREINT UE/EU RESTRICTED

Päivämäärä: 17. kesäkuuta 2013

Muuttunut jakelu: Julkinen

Asia: Ohjeet transatlanttisen kauppaa- ja investointikumppanuuden
neuvottelemiseksi Euroopan unionin ja Amerikan yhdysvaltojen välillä

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena toisinto asiakohdassa mainitusta asiakirjasta, jonka turvallisuusluokitus on poistettu.

Tämän asiakirjan teksti on sama kuin edellisen toisinnon teksti.

EUROOPAN UNIONIN
NEUVOSTO

Bryssel, 17. kesäkuuta 2013 (26.06)
(OR. en)

11103/13

RESTREINT UE/EU RESTRICTED

WTO 139
SERVICES 26
FDI 17
USA 18

ILMOITUS

Lähtettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Asia:	Ohjeet transatlanttisen kauppaa- ja investointikumppanuuden neuvottelemiseksi Euroopan unionin ja Amerikan yhdysvaltojen välillä

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena ulkoasiainneuvostossa (kauppa) 14. kesäkuuta 2013 hyväksytyt ohjeet Euroopan unionin ja Amerikan yhdysvaltojen neuvotteluihin transatlanttisesta kauppaa- ja investointikumppanuudesta.

Huom.: Tämä asiakirja sisältää RESTREINT UE/EU RESTRICTED -turvallisuusluokiteltuja tietoja, joiden luvaton ilmitulo saattaisi olla epäedullista Euroopan unionin tai sen yhden tai useamman jäsenvaltion etujen kannalta. Kaikkia, joille asiakirja on osoitettu, pyydetään sen vuoksi käsittelemään asiakirjaa erityisen huolellisesti RESTREINT UE/EU RESTRICTED -turvallisuusluokiteltuja asiakirjoja koskevien neuvoston turvallisuussäntöjen edellyttämällä tavalla.

**OHJEET KATTAVAN KAUPPA- JA INVESTOINTISOPIMUKSEN, JÄLJEMPÄNÄ
TRANSATLANTTINEN KAUPPA- JA INVESTOINTIKUMPPANUUS,
NEUVOTTELEMISEKSI EUROOPAN UNIONIN JA AMERIKAN
YHDYSVALTOJEN VÄLILLÄ**

Sopimuksen luonne ja soveltamisala

1. Sopimus sisältää yksinomaan osapuolten välillä sovellettavia kauppaa ja kauppaan liittyviä aloja koskevia määräyksiä. Sopimuksessa olisi vahvistettava, että transatlanttinen kauppa- ja investointikumppanuus perustuu yhteisille arvoille, joita ovat muun muassa ihmisoikeuksien suojaaminen ja edistäminen sekä kansainvälinen turvallisuus.
2. Sopimus on kunnianhimoinen, kattava, tasapainoinen ja täysin Maailman kauppajärjestön (WTO) sääntöjen ja velvoitteiden mukainen.
3. Sopimuksessa määrätään vastavuoroisesta tavarakaupan ja palveluiden kaupan vapauttamisesta. Lisäksi siinä on sääntöjä kauppaan liittyvien kysymysten sääntelystä, ja se on erittäin tavoitteellinen niin, että se menee nykyisiä WTO:sta johtuvia sitoumuksia pidemmälle.
4. Sopimuksesta johtuvat velvoitteet ovat sitovia kaikilla hallinnon tasoilla.

**Huom.: Tämä asiakirja sisältää RESTREINT UE/EU RESTRICTED -
turvallisuusluokiteltuja tietoja, joiden luvaton ilmitulo saattaisi olla epäedullista
Euroopan unionin tai sen yhden tai useamman jäsenvaltion etujen kannalta. Kaikkia,
joille asiakirja on osoitettu, pyydetään sen vuoksi käsittelemään asiakirjaa erityisen
huolellisesti RESTREINT UE/EU RESTRICTED -turvallisuusluokiteltuja asiakirjoja
koskevien neuvoston turvallisuussääntöjen edellyttämällä tavalla.**

5. Sopimus koostuu kolmesta keskeisestä osasta: a) markkinoillepääsy b) sääntelyyn liittyvät kysymykset ja tullien ulkopuoliset kaupan esteet sekä c) säännöt. Kaikista näistä kolmesta osatekijästä käydään neuvotteluja samanaikaisesti, niin että ne muodostavat yhden kokonaisuuden, jolla varmistetaan tasapainoinen lopputulos tullien poistamisen, tarpeettomien kaupan sääntelyesteiden purkamisen ja sääntöjen parantamisen välillä, mikä johtaa konkreettiseen tulokseen kunkin osatekijän osalta ja kummankin osapuolen markkinoiden tosiasialliseen avautumiseen.

Johdanto-osa ja yleiset periaatteet

6. Johdanto-osassa muistutetaan, että kumppanuus Yhdysvaltojen kanssa perustuu yhteisille periaatteille ja arvoille, jotka ovat yhdenmukaisia unionin ulkoisen toiminnan periaatteiden ja tavoitteiden kanssa. Siinä mainitaan muun muassa seuraavat seikat:
- Yhteiset arvot sellaisilla aloilla kuin ihmisoikeudet, perusvapaudet, demokratia ja oikeusvaltion periaate.
 - Osapuolten sitoutuminen kestäväan kehitykseen ja siihen, että kansainvälisen kaupan avulla myötävaikutetaan kestäväan kehityksen taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja ympäristönäkökohtiin, joita ovat muun muassa taloudellinen kehitys, tuottava täystyöllisyys ja kelvolliset työolot kaikille sekä ympäristön ja luonnonvarojen suojelu ja säilyttäminen.
 - Osapuolten sitoutuminen sopimukseen, joka noudattaa täysimääräisesti niiden WTO:sta johtuvia oikeuksia ja velvoitteita ja joka tukee monenkeskistä kauppajärjestelmää.
 - Osapuolten oikeus ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin perusteltujen yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi soveltuvaksi katsomansa terveyden, turvallisuuden, työvoiman, kuluttajien ja ympäristön suojelun tason perusteella sekä edistää kulttuurista monimuotoisuutta soveltuvaksi katsomallaan tavalla kulttuuri-ilmainsujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä tehdyn Unescon yleissopimuksen nojalla.
 - Osapuolten yhteinen tavoite ottaa huomioon ne erityiset haasteet, joita pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on kaupan ja sijoitusten kehityksen edistämisessä.
 - Osapuolten sitoutuminen yhteydenpitoon kaikkien asian kannalta merkityksellisten eturyhmien kanssa, yksityisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan organisaatiot mukaan luettuina.

Tavoitteet

7. Sopimuksen tavoitteena on kaupan ja investointien lisääminen EU:n ja Yhdysvaltojen välillä ottamalla käyttöön todellisen transatlanttisen markkina-alueen hyödyntämätön potentiaali, kun markkinoillepääsyn lisääntymisen ja yhdenmukaisemman sääntelyn ansiosta synnytetään uusia taloudellisia mahdollisuuksia työpaikkojen ja kasvun luomiseen ja luodaan edellytykset maailmanlaajuisille standardeille.
8. Sopimuksessa olisi todettava, että kestävä kehitys on osapuolten yleinen tavoite ja että ne pyrkivät varmistamaan kansainvälisten ympäristöä ja työehtoja koskevien sopimusten ja normien noudattamisen ja helpottamaan sitä ja samalla edistämään ympäristön, työvoiman ja kuluttajien korkeatasoista suojelua EU:n säännösten ja jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaisesti. Sopimuksessa olisi tunnustettava, että osapuolet eivät edistä kauppaa tai suoria ulkomaisia sijoituksia heikentämällä omaa ympäristö-, työ- tai työterveys- ja työturvallisuuslainsäädäntöään tai standardejaan tai löysentämällä keskeisiä työelämän normeja tai työvoimapolitiikkaa ja lainsäädäntöä, joilla pyritään suojaamaan ja edistämään kulttuurista monimuotoisuutta.
9. Sopimus ei saa sisältää määräyksiä, jotka uhkaavat heikentää unionin tai sen jäsenvaltioiden kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta esimerkiksi kulttuurialalla, eikä sillä saa rajoittaa unionia ja sen jäsenvaltioita säilyttämästä olemassa olevia, kulttuurialaa tukevia toimintatapoja ja toimenpiteitä ottaen huomioon näiden alojen erityisaseman EU:ssa ja sen jäsenvaltioissa. Sopimus ei vaikuta unionin ja sen jäsenvaltioiden valmiuksiin toteuttaa toimintatapoja ja toimenpiteitä, jotta tämän alan kehitys otettaisiin huomioon erityisesti digitaalisessa ympäristössä.

MARKKINOILLEPÄÄSY

Tavarakauppa

10. *Tuontia ja vientiä koskevat tullit ja muut vaatimukset*

Tavoitteena on kaikkien tullien poistaminen kahdenvälisestä kaupasta niin, että yhteisenä pyrkimyksenä on sopimuksen tullessa voimaan huomattava tullien väheneminen ja kaikkien paitsi arkaluonteisimpien tullien asteittainen poistaminen lyhyen ajan sisällä. Neuvottelujen aikana molemmat osapuolet pohtivat vaihtoehtoja kaikkein arkaluonteisimpien tuotteiden kohtelulle, tariffikiintiöt mukaan luettuina. Kaikki toisen osapuolen vientiin sovellettavat tullit, verot, palkkiot ja maksut sekä viennin määrälliset rajoitukset tai lupavaatimukset, joita ei voida perustella sopimuksen mukaisilla poikkeuksilla, poistetaan sopimuksen soveltamisen myötä. Neuvotteluissa tulee käsitellä ongelmia, jotka koskevat sisämarkkinoiden yhtenäisyyteen vaikuttavia kaksikäyttötuotteiden kaupan jäljellä olevia esteitä.

11. *Alkuperäsäännöt*

Neuvotteluissa pyritään sovittamaan yhteen EU:n ja Yhdysvaltojen alkuperäsääntöjä koskevat toimintamallit tavalla, joka helpottaa osapuolten välistä kauppaa ja jossa huomioidaan EU:n alkuperäsäännöt ja EU:n tuottajien edut. Neuvotteluissa olisi niin ikään pyrittävä varmistamaan, että hallinnolliset virheet käsitellään asianmukaisesti. Kumulaation ulottamista naapurimaihin, jotka ovat tehneet sekä EU:n että Yhdysvaltojen kanssa vapaakauppasopimuksia, olisi harkittava sen jälkeen, kun komissio on esittänyt analyysin sen mahdollisista talousvaikutuksista ja kun kauppapoliittista komiteaa on ennalta kuultu.

12. *Yleiset poikkeukset*

Sopimuksessa on yleinen poikkeuslauseke, joka perustuu GATT-sopimuksen XX ja XXI artiklaan.

13. *Polkumyynti- ja tasoitustoimenpiteet*

Sopimukseen olisi sisällytettävä polkumyynti- ja tasoitustoimenpiteistä lauseke, jonka nojalla osapuolet voivat toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä polkumyyntiä ja/tai tasoitustoimenpiteiden alaisia tukia vastaan vuoden 1994 GATT-sopimuksen VI artiklan soveltamisesta tehdyn WTO-sopimuksen tai tukia ja tasoitustoimenpiteitä koskevan WTO-sopimuksen mukaisesti. Sopimuksella olisi vakiinnutettava säännöllinen vuoropuhelu kaupan suojaamista koskevista asioista.

14. *Suojalausekkeet*

Vapauttamissitoumusten maksimoimiseksi sopimukseen olisi sisällytettävä kahdenvälinen suojalauseke, jolla kumpi tahansa osapuoli voi osittain tai kokonaan poistaa tullietuudet, jos jonkin tuotteen tuonnin lisääntyminen toisen osapuolen alueelta aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa vakavaa haittaa sen omalle teollisuudelle.

Palvelukauppa ja sijoittautuminen

15. Palveluiden kauppaa koskevien neuvottelujen tavoitteena on sitoa molempien osapuolten nykytasoinen yksipuolinen vapauttaminen voimassa olevien vapaakauppasopimusten puitteissa saavutettuun vapauttamisen korkeimpaan tasoon GATS-sopimuksen artikla V:n mukaisesti kattaen olennaisesti kaikki alat ja toimitusmuodot luomalla samalla uusia mahdollisuuksia markkinoillepääsyyn siten, että jäljellä oleviin pitkäaikaisiin markkinoillepääsyn esteisiin puututaan tunnustaen kuitenkin tiettyjen alojen herkkyys. Lisäksi Yhdysvallat ja EU sisällyttävät sopimukseen velvoittavia sitoumuksia, joilla pyritään takaamaan lupa- ja pätevyysvaatimuksien ja -menettelyjen avoimuus, puolueettomuus ja oikeusturva niiden yhteydessä sekä tehostamaan nykyisiin EU:n ja Yhdysvaltojen vapaakauppasopimuksiin sisältyviä sääntelyperiaatteita.

16. Osapuolten olisi sovittava siitä, ettei toisen osapuolen yritysten, tytäryhtiöiden tai sivuliikkeiden sijoittautumista niiden alueelle käsiteltäisi epäsuotuisammin kuin niiden omien yritysten, tytäryhtiöiden tai sivuliikkeiden sijoittautumista ottamalla tarkoin huomioon tiettyjen erityisalojen herkkyys.

17. Sopimuksella olisi kehitettävä puitteet ammattipätevyyden vastavuoroisen tunnustamisen helpottamiseksi.
18. Sopimuksella ei suljeta pois mahdollisuutta panna täytäntöön sellaisia palveluiden tarjontaa koskevia poikkeuksia, jotka ovat perusteltavissa asiaan liittyvillä WTO:n säännöillä (GATS-sopimuksen XIV ja XIV a artikla). Komission olisi myös varmistettava, että sopimuksella ei estetä osapuolia soveltamasta kansallisia lakejaan, asetuksiaan ja vaatimuksiaan alueelle pääsyn ja siellä oleskelun osalta edellyttäen, että ne eivät tällä tavalla mitätöi tai heikennä sopimuksesta johtuvia etuja. EU:n ja jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja vaatimuksia työn ja työehtojen osalta sovelletaan edelleen.
19. EU:n julkisten palvelujen laadukkuus olisi säilytettävä SEUT-sopimuksen ja erityisesti yleistä etua koskevista palveluista tehdyn pöytäkirjan N:o 26 mukaisesti ja ottaen huomioon EU:n sitoutuminen tällä alalla, mukaan lukien GATS-sopimus.
20. GATS-sopimuksen artiklan I 3 kohdassa määritellyt julkista valtaa käytettäessä tarjottavat palvelut eivät kuulu näiden neuvottelujen piiriin.
21. Tämä luku ei kata audiovisuaalipalveluja.

Investointisuoja

22. Investointeja koskevien neuvottelujen tavoitteena on neuvotella investointien vapauttamista ja sijoitussuojaa koskevista määräyksistä, mukaan luettuna jaetun toimivallan alat kuten arvopaperisijoitusta, omaisuutta ja pakkolunastusta koskevat näkökohdat, lähtökohtana molempien osapuolten korkein tähän asti neuvottelema vapauttamisen ja suojan taso. Sijoitussuojan ja sijoittajien ja valtion välisten riidanratkaisumenettelyjen sisällyttäminen sopimukseen jäsenvaltioiden kuulemisen jälkeen ja EU:n perussopimusten mukaisesti riippuu siitä, päästäänkö kysymyksestä tyydyttävään ratkaisuun, joka on EU:n etujen mukainen 23 kohdassa käsiteltävien asioiden osalta. Tätä asiaa on myös tarkasteltava sopimuksen lopullisen version tasapainoisuuden näkökulmasta.
23. Sopimuksen sijoitussuojaa koskevien määräysten tavoitteena olisi oltava
- eurooppalaisten sijoittajien mahdollisimman korkeatasoinen oikeudellinen suoja ja oikeusvarmuus Yhdysvalloissa,
 - sellaisten eurooppalaisten suojelunormien edistäminen, jotka voivat lisätä Euroopan vetovoimaa ulkomaisten sijoitusten kohteena,
 - sijoittajien tasapuoliset toimintaedellytykset Yhdysvalloissa ja EU:ssa,
 - jäsenvaltioiden kolmansien maiden kanssa tekemistä kahdenvälisistä investointisopimuksista saamien kokemusten ja parhaiden käytänteiden hyödyntäminen
 - ja se, ettei sopimus vaikuta EU:n ja jäsenvaltioiden oikeuteen omaksua ja panna täytäntöön toimivaltuuksiensa puitteissa toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen oikeutettujen poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi esimerkiksi sosiaali-, ympäristö- ja turvallisuusasioiden, rahoitusjärjestelmän vakauden tai kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden alalla syrjimättömällä tavalla. Sopimuksessa on kunnioitettava EU:n ja sen jäsenvaltioiden politiikkaa, jonka tarkoituksena on kulttuurisen monimuotoisuuden edistäminen ja suojeleminen.

RESTREINT UE/EU RESTRICTED

Soveltamisala: Sijoitussuojaa koskevan sopimuksen luvun on katettava sijoittajat ja sijoitukset laajasti, teollis- ja tekijänoikeudet mukaan luettuina, riippumatta siitä, onko sijoitus tehty ennen sopimuksen voimaantuloa vai sen jälkeen.

Kohtelua koskevat normit: Neuvotteluissa olisi pyrittävä sisällyttämään sopimukseen erityisesti seuraavat kohtelua koskevat normit ja säännöt, muita pois sulkematta:

- a) oikeudenmukainen ja tasapuolinen kohtelu, mukaan luettuna kohtuuttomien, mielivaltaisten tai syrjivien toimenpiteiden kieltäminen
- b) kansallinen kohtelu
- c) suosituimmuuskohtelu
- d) suoja suoraa ja epäsuoraa pakkolunastusta vastaan, mukaan lukien oikeus riittävän, asianmukaisen ja tehokkaan korvauksen saamiseen
- e) sijoittajien ja sijoitusten täysimääräinen suoja ja turva
- f) muut tehokkaat suojelumääräykset, kuten ns. yleislauseke (*umbrella clause*)
- g) sijoittajien vapaus siirtää pääomia ja maksuja
- h) sijaantuloa koskevat säännöt.

Täytäntöönpano: Sopimuksella olisi pyrittävä tehokkaaseen ja ajanmukaiseen sijoittajan ja valtion väliseen riitojenratkaisumenettelyyn, jota tarvitaan avoimuuden, välimiehien riippumattomuuden sekä sopimuksen ennustettavuuden varmistamiseksi, muun muassa siten, että osapuolilla on sopimuksen sitovan tulkinnan mahdollisuus. Sopimuksessa olisi määrättävä valtioiden välisestä riitojenratkaisumenettelystä, mutta siinä ei pidä puuttua sijoittajien oikeuteen turvautua sijoittajan ja valtion välisiin riitojenratkaisumenettelyihin. Sopimuksessa olisi tarjottava sijoittajille laajalti erilaisia välitysmenettelyjä, joita on nykyään tarjolla jäsenvaltioiden kahdenvälisten investointisopimusten perusteella. Sijoittajan ja valtion välisiin riitojenratkaisumenettelyihin olisi liitettävä takeita, joilla estetään selvästi perusteettomat tai turhat kanteet. Olisi harkittava mahdollisuutta luoda sopimuksen alaisiin sijoittajan ja valtion välisiin riitojenratkaisumenettelyihin sovellettava muutoksenhakumekanismi. Samoin olisi harkittava asianmukaista suhdetta sijoittajan ja valtion välisten riitojenratkaisumenettelyjen ja kansallisten oikeussuojakeinojen välillä.

Suhde sopimuksen muihin osiin: Sijoitussuojaa koskevia määräyksiä ei tulisi kytkeä markkinoillepääsyä koskeviin sijoitussitoumuksiin, joita käsitellään muualla sopimuksessa. Sijoittajan ja valtion välisiä riitojenratkaisumenettelyjä ei tule soveltaa markkinoillepääsyä koskeviin määräyksiin. Markkinoillepääsyä koskevat sitoumukset voivat tarvittaessa sisältää sääntöjä, jotka kieltävät suorituskykyä koskevat vaatimukset.

Kaikkien keskushallintoa alempien viranomaisten ja yksiköiden (kuten osavaltioiden tai kuntien) olisi tosiasiallisesti noudatettava tämän sopimuksen sijoitussuojaa koskevan luvun määräyksiä.

Julkiset hankinnat

24. Sopimuksen tavoitteet ovat mahdollisimman pitkälle tähtäviä pyrittäessä täydentämään julkisia hankintoja koskevan tarkistetun sopimuksen kattavuutta (hankintayksiköt, sektorit, kynnysarvot sekä palveluhankintasopimukset, erityisesti julkiset rakennusurakat mukaan luettuina). Sopimuksella pyritään myöntämään tehostettu vastavuoroinen pääsy julkisten hankintojen markkinoille kaikilla hallinnon tasoilla (valtakunnallisella, alue- ja paikallistasolla) sekä julkisten palvelujen alalla, jotta voidaan kattaa tällä alalla toimivat yritykset ja samalla varmistaa, että kohtelu ei ole epäedullisempi kuin alueelle sijoittautuneille toimittajille myönnettävä kohtelu. Sopimuksessa on oltava sääntöjä ja järjestelyjä, jotka koskevat osapuolten julkisten hankintojen markkinoihin kielteisesti vaikuttavia esteitä. Tällaisia ovat muun muassa paikallista sisältöä tai tuotantoa koskevat vaatimukset, varsinkin Buy America(n) -määräykset sekä esteet, jotka liittyvät tarjousmenettelyihin, teknisiin eritelmiin, oikeussuojakeinoihin ja liiketoiminnasta erotettaviin olemassa oleviin osiin (*carve-outs*), pienet ja keskisuuret yritykset mukaan luettuina. Tarkoituksena on helpottaa markkinoillepääsyä ja tarvittaessa keventää ja yksinkertaistaa menettelyjä ja lisätä niiden avoimuutta.

SÄÄNTELYYN LIITTYVÄT KYSYMYKSET JA TULLIEN ULKOPUOLISET KAUPAN ESTEET

25. Sopimuksella pyritään poistamaan tarpeettomat kaupan ja investointien esteet, mukaan lukien olemassa olevat tullien ulkopuoliset esteet, tuloksellisilla ja tehokkailla mekanismeilla niin, että päästään tavaroiden ja palvelujen sääntelyn pitkälle menevään yhdenmukaisuuteen muun muassa vastavuoroisella tunnustamisella, harmonisoinnilla ja sääntelijöiden välistä yhteistyötä tehostavilla keinoilla. Sääntelyn yhdenmukaisuus ei rajoita molempien osapuolien oikeutta säännellä sen tasoisesta terveyden, turvallisuuden, kuluttajan, työvoiman ja ympäristön suojelusta sekä kulttuurisesta monimuotoisuudesta, jota osapuoli pitää asianmukaisena tai joka muulla tavoin täyttää perustellut sääntelytavoitteet ja joka on 8 kohdassa esitettyjen tavoitteiden mukaista. Tätä varten sopimuksessa määrätään seuraavista seikoista:

– *Terveys- ja kasvinsuojelutoimet*

Terveys- ja kasvinsuojelutoimien osalta neuvotteluissa noudatetaan neuvoston 20. helmikuuta 1995 hyväksymiä neuvotteluohjeita (neuvoston asiakirja 4976/95). Osapuolet laativat määräyksiä, jotka perustuvat WTO:n sopimukseen terveys- ja kasvinsuojelutoimista ja nykyisen eläinlääkintää koskevan sopimuksen määräyksiin, antavat kasvien terveyttä koskevia sääntöjä ja perustavat kahdenvälisen foorumin terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevan vuorovaikutuksen ja yhteistyön tehostamiseksi. Nykyiseen EU:n ja Yhdysvaltojen väliseen eläinlääkintää koskevaan sopimukseen kuuluvilla aloilla asiaa koskevien määräysten olisi katsottava olevan neuvottelujen lähtökohta. Terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevan luvun määräykset perustuvat terveys- ja kasvinsuojelutoimista tehdyn WTO:n sopimuksen keskeisiin periaatteisiin, joita ovat muun muassa vaatimus siitä, että molempien osapuolten terveys- ja kasvinsuojelutoimet perustuvat tieteellisiin tuloksiin ja kansainvälisiin normeihin tai tieteellisiin riskinarviointeihin. Samalla osapuolilla on oikeus arvioida ja hallinnoida riskejä kummankin osapuolen asianmukaisena pitämän suojelutason mukaisesti, varsinkin, jos tieteellinen näyttö on riittämätöntä. Määräyksiä sovelletaan kuitenkin ainoastaan siltä osin kuin on tarpeen ihmisten, eläinten ja kasvien elämän ja terveyden suojelemiseksi, ja ne laaditaan avoimella tavalla ilman tarpeetonta viivytystä. Sopimuksella on niin ikään pyrittävä luomaan yhteistyömekanismeja, joiden puitteissa käsitellään muun muassa eläinten hyvinvointia koskevien edellytysten tasavertaisuutta osapuolten välillä.

RESTREINT UE/EU RESTRICTED

Sopimuksella olisi pyrittävä täydelliseen avoimuuteen kauppaan sovellettavien terveys- ja kasvinsuojelutoimien osalta. Siinä olisi oltava erityisesti määräyksiä toimenpiteiden vastaavuuden tunnustamisesta, elintarvikkeita tuottavien laitosten luetteloimisesta ennakkoon, ennakkotarkastusten estämisestä, osapuolten terveystilanteesta (tautivapaus ja vapaus kasvintuhoojista) sekä eläintautien ja kasvintuholaisten alueellistamisen periaatteesta.

– *Tekniset määräykset, standardit ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt*

Osapuolet laativat kaupan teknisiä esteitä koskevasta WTO:n sopimuksesta johtuvien osapuolten sitoumusten pohjalta määräyksiä, jotka perustuvat kyseisen sopimuksen määräyksiin ja täydentävät niitä, tavoitteena helpottaa pääsyä toistensa markkinoille. Ne myös luovat mekanismin tehostetulle vuoropuhelulle ja yhteistyölle kahdenvälisiä kaupan teknisiä esteitä koskevissa asioissa. Näiden määräysten tavoitteena on lisätä avoimuutta sekä sääntelymallien ja -vaatimusten sekä niihin liittyvien normien laatimisprosessien lähentymistä, myös asiaankuuluvien kansainvälisten standardien hyväksymistä varten, ja muun muassa vähentää tarpeettomia ja työläitä testausta ja varmentamista koskevia vaatimuksia, edistää keskinäistä luottamusta osapuolien vaatimustenmukaisuuden arvioinnista vastaaviin elimiin sekä vahvistaa maailmanlaajuisesti yhteistyötä vaatimustenmukaisuuden arviointiin ja standardointiin liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi olisi harkittava määräyksiä merkinnöistä ja keinoista välttää harhaanjohtavaa tiedottamista kuluttajille.

– *Sääntelyn yhtenäisyys*

Sopimuksessa on monialaisia sääntelyn yhtenäisyyttä ja avoimuutta koskevia sääntöjä tehokkaiden, taloudellisten ja nykyistä yhteensopivampien tavaroita ja palveluja koskevien säännösten kehittämiseksi ja täytäntöönpanemiseksi. Tällaisia ovat muun muassa varhaisessa vaiheessa toteutettavat merkittävää sääntelyä koskevat kuulemismenettelyt, vaikutusten arviointien suorittaminen, arvioinnit, olemassa olevien sääntelytoimien säännöllinen tarkistaminen sekä hyvä sääntelykäytäntö.

– *Alakohtaiset määräykset*

Sopimuksessa on määräyksiä tai liitteitä, jotka pitävät sisällään lisäsitoumuksia tai menettelyjä sääntelyn yhteensovittamiseksi tietyillä erityisillä osapuolten yhdessä sopimilla tavara- tai palvelualoilla. Tällaisia ovat esimerkiksi tapauksen mukaan sääntelyn yhdenmukaistamiseen, vastaavuuteen tai vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvien toimintamallien tarkastelu, ja niiden tavoitteena on vähentää erityisalojen sääntelyeroista johtuvia kustannuksia. Näihin pitäisi sisältyä erityisiä ja varsinaisia määräyksiä ja menettelyjä transatlanttiselle taloudelle erityisen merkittävillä aloilla, joita ovat muun muassa (mutta ei ainoastaan) ajoneuvoteollisuus, kemianteollisuus, lääketeollisuus ja muu terveydenhoitoala, tieto- ja viestintätekniikka ja rahoituspalvelut. Näin varmistetaan nykyisten tullien ulkopuolisten kaupan esteiden poistaminen ja torjutaan uudet tällaiset esteet sekä taataan markkinoillepääsy laajemmin kuin mitä sopimuksen laaja-alaisten sääntöjen kautta tapahtuu. Rahoituspalvelujen osalta neuvotteluissa olisi myös pyrittävä toiminnan vakauden valvonnan alalla tehtävää yhteistyötä koskeviin yhteisiin puitteisiin.

26. Sopimus sisältää niin ikään mahdollisuuksien tunnistamiseksi ja sääntelyasioissa tehtävän jatkotyön ohjaamiseksi puitteet, jotka sisältävät institutionaalisen perustan muodostavia määräyksiä myöhempien sääntelyä koskevien keskustelujen tulosten hyödyntämiseksi koko sopimuksessa.
27. Sopimus on kummankin osapuolen kaikkia sääntelyviranomaisia ja muita toimivaltaisia viranomaisia sitova.

SÄÄNNÖT

Teollis- ja tekijänoikeudet

28. Sopimus kattaa teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvät kysymykset. Siinä heijastuu teollis- ja tekijänoikeuksien suojelun huomattava merkitys kummallekin osapuolelle, ja se perustuu EU:n ja Yhdysvaltojen tämän alan olemassa olevaan vuoropuheluun.
29. Neuvotteluissa olisi erityisesti puututtava henkistä omaisuutta sisältävän tavara- ja palvelukaupan edistämisen kannalta tärkeimpiin aloihin innovoinnin tukemiseksi. Neuvotteluilla tulee pyrkiä varmistamaan, että sopimuksella parannetaan EU:n maantieteellisten merkintöjen suojaa ja tunnustamista teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyviä näkökohtia täydentävällä tavalla ja otetaan myös huomioon oikeuksien aiempi käyttö Yhdysvaltojen markkinoilla, jotta tämänhetkisistä ristiriidoista päästäisiin tyydyttävään ratkaisuun. Muitakin teollis- ja tekijänoikeuskysymyksiä tulee tarkastella neuvotteluissa kauppapoliittisen komitean kuulemisen jälkeen.
30. Sopimus ei sisällä määräyksiä rikosoikeudellisista seuraamuksista.

Kauppa ja kestävä kehitys

31. Sopimuksessa on kummankin osapuolen sitoumuksia, jotka liittyvät kaupan ja kestävä kehityksen työvoima- ja ympäristönäkökohtiin. On huomioitava toimet ympäristöystävällisten ja vähähiilisten, energia- ja resurssitehokkaiden tavaroiden, palveluiden ja teknologian kaupan helpottamiseksi ja edistämiseksi muun muassa ympäristöystävällisten julkisten hankintojen avulla sekä tietoon perustuvien kuluttajien ostopäätösten tukemiseksi. Sopimuksessa on myös määräyksiä, joilla edistetään työvoimakysymyksissä ja ympäristöalalla kansainvälisesti sovittujen standardien ja sopimusten noudattamista ja tehokasta täytäntöönpanoa kestävä kehityksen välttämättömänä edellytyksenä.

32. Sopimus sisältää mekanismeja, joilla tuetaan kunnollisten työolojen edistämistä panemalla osapuolten alueella tehokkaasti täytäntöön Kansainvälisen työjärjestön (ILO) keskeiset työstandardit, jotka on määritelty vuonna 1998 annetussa työelämän peruseriaatteita ja -oikeuksia koskevassa ILO:n julistuksessa ja asiaa koskevissa monenvälisissä ympäristösopimuksissa, sekä mekanismeja, joilla tehostetaan yhteistyötä kauppaan liittyvien kestäväen kehityksen näkökohtien osalta. Kansallisen työ- ja ympäristölainsäädännön voimaansaattamisen ja täytäntöönpanon merkitystä olisi niin ikään korostettava. Lisäksi sopimuksessa olisi oltava määräyksiä, joilla tuetaan yritysten sosiaalista vastuuta koskevia kansainvälisesti tunnustettuja standardeja. Siinä olisi niin ikään määrättävä laillisesti saatujen ja kestävien luonnonvarojen, kuten puuvarojen, luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön ja kalavarojen, säilyttämisestä ja kestävästä hallinnoinnista ja niiden kaupan edistämisestä. Sopimuksessa määrätään näiden määräysten täytäntöönpanon seurannasta sellaisen mekanismin avulla, johon myös kansalaisyhteiskunta voi osallistua. Lisäksi siinä määrätään riitojenratkaisumekanismista.
33. Sopimuksen taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristöä koskevia vaikutuksia tarkastellaan kestäväen kehitykseen kohdistuvalla riippumattomalla vaikutustenarvioinnilla, johon osallistuu myös kansalaisyhteiskunta. Arviointi tehdään rinnan neuvottelujen kanssa ja saatetaan päätökseen ennen lopullisen sopimuksen parafointia. Arvioinnin tarkoituksena on selkeyttää sopimuksen todennäköisiä vaikutuksia kestäväen kehitykseen ja ehdottaa toimenpiteitä (sekä kaupan että sen ulkopuolisilla aloilla) sopimuksen hyötyjen maksimoimiseksi ja mahdollisten kielteisten vaikutusten estämiseksi tai minimoimiseksi. Komissio varmistaa, että arviointi suoritetaan käymällä säännöllistä vuoropuhelua kaikkien asiaankuuluvien kansalaisyhteisyhteiskunnan sidosryhmien kanssa. Neuvottelujen kuluessa myös komissio käy säännöllistä vuoropuhelua kaikkien asiaankuuluvien kansalaisyhteisyhteiskunnan sidosryhmien kanssa.

Tullit ja kaupan helpottaminen

34. Sopimuksessa määrätään osapuolten välisen kaupan helpottamisesta siten, että samalla varmistetaan tehokkaat valvonta- ja petostentorjuntatoimet. Tämän vuoksi siinä on oltava muun muassa tuontiin, vientiin ja kauttakuljetukseen liittyviä osapuolten sääntöjä, vaatimuksia, muodollisuuksia ja menettelyjä koskevia erittäin tavoitteellisia sitoumuksia, jotka menevät WTO:n piirissä neuvoteltuja sitoumuksia pidemmälle. Näillä sitoumuksilla olisi edistettävä sääntöjen ja menettelyjen nykyaikaistamista ja yksinkertaistamista, vakiomuotoisia asiakirjoja, avoimuutta, standardien vastavuoroista tunnustamista ja tulliviranomaisten välistä yhteistyötä.

Alakohtaiset kauppasopimukset

35. Sopimuksella olisi tarvittaessa tarkistettava olemassa olevia alakohtaisia kauppasopimuksia, sen tulisi perustua niihin ja täydentää niitä. Tällaisia ovat esimerkiksi Euroopan yhteisön ja Yhdysvaltojen sopimus viinikaupasta, varsinkin vuoden 2005 sopimuksen liitteen II mukaisista ehdoista neuvottelemisen osalta, Euroopan yhteisön ja Yhdysvaltojen sopimus vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä yhteistyötä ja keskinäistä hallinnollista avunantoa tulliasioissa koskeva Euroopan yhteisön ja Amerikan yhdysvaltojen välinen sopimus.

Kauppa ja kilpailu

36. Sopimuksessa olisi oltava määräyksiä kilpailupolitiikasta, kilpailunrajoituksia, yrityskeskittymiä ja valtiontukia koskevat määräykset mukaan luettuina. Lisäksi siinä olisi käsiteltävä valtion monopoleja, valtionyrityksiä ja yrityksiä, joilla on erityisiä tai yksinoikeuksia.

Kauppaan liittyvät energia ja raaka-aineet

37. Sopimuksessa on energian ja raaka-aineiden kauppaan ja investointeihin liittyviä näkökohtia koskevia määräyksiä. Neuvotteluissa olisi varmistettava avoin, selkeä ja ennakoitava liiketoimintaympäristö energia-asioissa sekä rajoittamaton ja kestävä raaka-aineiden saanti.

Pienet ja keskiuuret yritykset

38. Sopimuksessa on pienten ja keskiuurten yritysten kauppaan liittyviä näkökohtia koskevia määräyksiä.

Pääoman liikkeet ja maksut

39. Sopimuksella määrätään juoksevien maksujen ja pääoman liikkeiden täysmääräisestä vapauttamisesta, ja siihen sisältyy standstill-lauseke. Tähän liittyy poikkeusmääräyksiä (esimerkiksi raha- tai valuuttakurssipolitiikan vakavien vaikeuksien yhteydessä tai toiminnan vakauden valvontaa ja verotusta varten), jotka noudattavat pääoman vapaata liikkuvuutta koskevia perussopimuksen määräyksiä. Neuvotteluissa otetaan huomioon suoriin investointeihin liittymättömien pääoman liikkeiden vapauttamisen arkaluonteisuus.

Avoimuus

40. Sopimus kattaa avoimuutta koskevat kysymykset. Tämän vuoksi siihen sisältyy määräyksiä
- sitoumuksesta kuulla sidosryhmiä ennen kuin kauppaan vaikuttavia toimia otetaan käyttöön,
 - kansainväliseen tavaroiden ja palvelujen kauppaan ja investointeihin vaikuttavien yleisten sääntöjen ja toimien julkaisemisesta,
 - kansainväliseen tavaroiden ja palvelujen kauppaan ja investointeihin vaikuttavien toimien soveltamisen avoimuudesta.
41. Tämä sopimus ei vaikuta EU:n tai jäsenvaltioiden lakeihin yleisön oikeudesta tutustua virallisiin asiakirjoihin.

Muita sääntelyaloja

42. Komission analyysin ja kauppapoliittisen komitean ennakkokuulemisen jälkeen ja EU:n perussopimusten mukaisesti sopimukseen voi sisältyä määräyksiä muista kauppa- ja taloussuhteeseen liittyvistä aloista, jos molemmat osapuolet ovat neuvottelujen aikana ilmoittaneet halukkuutensa tähän.

Institutionaaliset puitteet ja loppumääräykset

43. *Institutionaaliset puitteet*

Sopimuksella perustetaan institutionaalinen rakenne, jolla varmistetaan sopimuksen mukaisten sitoumusten tehokas seuranta ja edistetään sääntelyjärjestelmien asteittaista yhteensovittamista.

44. Neuvottelujen kuluessa komissio raportoi avoimuuden hengessä säännöllisesti kauppapoliittiselle komitealle. Komissio voi antaa perussopimusten mukaisesti neuvostolle suosituksia mitä tahansa asiaa koskevista mahdollisista lisäohjeista neuvotteluihin. Näiden suositusten hyväksymisen ja äänestyssääntöjen osalta noudatetaan samoja menettelyjä kuin tämän neuvotteluvaltuutuksen kohdalla.

45. *Riitojenratkaisu*

Sopimukseen sisältyy asianmukainen riitojenratkaisumekanismi, jolla varmistetaan, että osapuolet noudattavat yhteisesti sovittuja sääntöjä.

Sopimuksessa olisi oltava määräyksiä ongelmien tarkoituksenmukaisesta ratkaisemisesta, kuten joustava sovittelumekanismi, jossa kiinnitetään erityistä huomiota tullien ulkopuolisia kaupanesteitä koskevien erimielisyyksien ratkaisemisen helpottamiseen.

46. *Todistusvoimaiset kielet*

Sopimukseen, joka on yhtä todistusvoimainen kaikilla EU:n virallisilla kielillä, sisällytetään kieliä koskeva lauseke.